

A török uralom utolsó évében, 253 évvel ezelőtt *Lotharingiai* Károly fővezérhez küldött hadijelentésében egyik francia törzstiszt a következőket írja Pestről: „Nagy helyiség ez a Duna partján, szemben Corvin Mátyás romban lévő várpalotája alatt elterülő alsó várossal, háromfelől közönséges városi fallal kerítve, amelyet kerek tornyok szegélyeznek. A dunai oldalról pedig egyszerű gerendapalánk zárja el.“ Ez a közönséges városfal azonban valójában elég tekintélyes védőszerkezet volt, amint azt *Rómer Flóris* kutatásai során megállapította, amikor a városfalnak utolsó szabadonálló részét a Bástya-utcában felmérte. A pesti bástya sokkal kisebb volt, mint a budai: belülről négy öl magas volt, amihez még a lőrésekkel ellátott, hét láb magas mellvédet kell számítanunk, úgyhogy körülbelül öt öl (kilenc és fél méter) magas volt, míg kívülről tetemesen többet mutatott, mert a fal tövében elhúzódó árok jó mély volt. *Károlyi* Árpád leírása szerint a városfal Pest déli oldalán kezdődött, a Dunapart közelében ott, ahol a nyolcvanas években is állt még egy alacsony, piszkos kincstári épület. Itt kezdődött a városfal egy félköralakú körbástyával (rondellával), végigment a Só-utca 5—7—9. számú házak homlokzatán (az 5-ös számú ház sarka helyén kerek torony állt), keresztülment a Zöldfa-utca 44. számú házában, átvágta a Bástya-utca és Várház-körút közti háztömeg udvari építményeit, úgyhogy ezek mind a hátukkal a városi falnak támaszkodtak. A Királyi Pál-utcát átszelve (a 18. és 20. számú házak érintkezésénél megint rondella), a fal egyenes irányban a Kálvin-tér és Bástya-utca közti háztömeg választó tűzfalán húzódott keresztül. A Kecskeméti-utcaára érve (itt állott a Kecskeméti kapu, mellette egy rondella), a fal százötven fokú szögben megtörött s a Múzeum-körút és Magyar-utca közti épületek választófalán haladt át (útközben rondella a Gróf Károlyi-utca 28. számú ház helyén), egyenesen a Kossuth

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

725.092.4

Szerző:

Cím:

A régi Pest

Forrás: *Szemleli Közoktatás*

Budapest 1931. IV.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Személy:

Helyszám:

"1931"

Lajos-utcáig. Itt a 20. és 22-es számú házakat átszelve, a fal az Újvilág- (ma Semmelweis-utca) és Károly-körút közti házak tűzfala mentén vonult, az Újvilág-utca 13. s a Károly-körút 44-es számú házak érintkezésénél újra megtörött, a Rostély-utca 11. számú házat derékban átvágta (itt ismét rondella), rézsút keresztül szegte a Károly-kaszárnya, ma központi Városház keleti részét és a Károly-utca 2. számú ház tűzfalán húzó-

dott keresztül. A Sütő-utca 6. és Deák-tér 3. számú házak közös tűzfalánál 130 fokú szögben erős fordulata volt a falnak (itt is rondella), azután nyílegyenesen ment a Dunáig. Közbeesett a Váci-kapu egy rondellával, meg az „Angolkirálynő-szálló“ Kishíd-utcai sarkán egy kerek torony. Kerek bástya állt még a Mária Valéria-utca és a Régiposta-utca sarkán. Összesen tizenegy körbástya és három egész torony volt, amelyek között a legnagyobb a legutóbbi volt, ahova

Buda visszavétele után 436 török foglyot zártak be. Ez volt különben később a városi színház. A tulajdonképpen Pest a falakon belüli rész volt csak, a falárok helyén pedig ma a Várház-, Múzeum-, Károly-körutak, a Deák Ferenc-tér és utca baloldali házai állanak... Kétszázötvenhárom év után a kilencvenöt hektár nagyságú Pest területe megszázsorozódott, mert ma kilencezerhuszonhét hektár nagyságú, amivel szemben Budának tízezer négyszázötvenhat hektár a területe.